

Tisková zpráva – Světový den duševního zdraví

Dne 9. 10. 2006 v 10,00 hod. pořádá Státní zdravotní ústav (SZÚ) v Praze 10, Šrobárova 48 ve spolupráci s Psychiatrickou klinikou VFN a 1. LF UK, Psychiatrickou společností ČLS JEP a Českomoravskou psychologickou společností tiskovou konferenci u příležitosti Světového dne duševního zdraví (The World Mental Health Day), který připadá na 10. října.

Tradice vyhlašování těchto Světových dnů duševního zdraví vždy 10. října každého roku se zrodila v roce 1992 jako jedna z aktivit Světové federace pro duševní zdraví (World Federation for Mental Health - WFMH). Hlavním záměrem pořadatelů byla podpora úsilí o dosažení nejvyšší možné úrovně duševního zdraví ve všech jeho souvislostech. Ústřední vizí, kterou WFMH představila, je představa světa, v němž duševní zdraví je základní prioritou občanů, ale také zdravotníků, politiků, komunit, institucí a států.

Duševní zdraví je samozřejmě integrální součástí celkového zdraví člověka. Je to pojem, který vyjadřuje stav osobní pohody (well-being), v němž může člověk naplnit a uplatnit své individuální schopnosti, dokáže přiměřeně zvládat každodenní životní zátěž a stres, může produktivně a úspěšně pracovat a rozvíjet vzájemně obohacující vztahy s druhými lidmi. V pojmu duševní zdraví se tedy nevyjadřuje jen nepřítomnost duševní choroby nebo poruchy.

Zpočátku nebyly tyto Dny zaměřena na specifická témata, v roce 1994 bylo poprvé vyhlášeno téma roku („Zvýšení úrovně služeb souvisejících s duševním zdravím“) a od této doby je každý následující rok věnován určitému specifickému tématu.

Téma pro Světový den duševního zdraví v roce 2006 zní „Building Awareness – Reducing Risks: Suicide and Mental Illness“ („Zvyšování úrovně vědomí a snižování rizik ve vztahu k duševním onemocněním a sebevraždami“). Toto téma bylo vybráno mj. z následujících důvodů:

- Odhaduje se, že v časovém rozmezí jednoho roku trpí alespoň jednou z duševních poruch více než 27% Evropanů (a obyvatel dalších rozvinutých zemí) dospělého věku.
- Nejrozšířenějšími duševními poruchami jsou v EU úzkostné stavy a deprese. Očekává se, že do roku 2020 se deprese stane nejvýznamnější příčinou nemocí v rozvinutém světě.
- V EU v současnosti každoročně umírá v důsledku sebevražd zhruba 58 000 občanů, což je vyšší počet než v případě úmrtí v důsledku dopravních nehod,

vražd nebo HIV/AIDS. Na celém světě umírá každý rok v důsledku sebevražd 873 000 lidí (WHO).

Nejvýznamnější duševní onemocnění a poruchy se vyskytují ve všech zemích a lidé s těmito onemocněními a poruchami jsou ve statisticky významně vyšší míře, než ostatní vystaveni riziku sociální izolace, horší kvality života a vyšší úmrtnosti.

Jeden z významných dokumentů, přijatých v oblasti ochrany a podpory duševního zdraví, Deklarace duševního zdraví pro Evropu („Mental Health Declaration for Europe“), na konferenci ministrů zdravotnictví členských států Světové zdravotnické organizace v Helsinkách v lednu 2005 konstatuje v této souvislosti mimo jiné:

- Připojujeme se ke stanovisku, že není zdraví bez zdraví psychického.
- Psychické zdraví je nejvýznamnějším předpokladem lidského, sociálního a ekonomického bohatství národů, a mělo by být proto považováno za integrální a esenciální součást ostatních veřejných oblastí jako jsou lidská práva, sociální péče, vzdělání a zaměstnanost.

Pro vyšší úroveň ochrany a podpory duševního zdraví je proto podle závěrů této Deklarace mj. třeba:

- i. podporovat osobní pohodu (well-being) celé populace opatřeními směřovanými na vytváření sociálního uvědomění a pozitivních změn pro jednotlivce i rodiny, společenské skupiny, pracovní a vzdělávací prostředí, vlády a příslušné úřady;
- ii. zohlednit možné důsledky jakékoli politiky na psychické zdraví se zvláštním zřetelem na ohrožené skupiny; poukazovat na centrální význam psychického zdraví při budování zdravé, integrální a produktivní společnosti;
- iii. bojovat proti stigmatu a diskriminaci; zajistit ochranu lidských práv a důstojnosti člověka a implementovat potřebné právní normy za účelem posílení ohrožených nebo psychickým zdravotním problémem trpících lidí tak, aby mohli plně a rovnoprávně participovat na společenském dění;
- iv. nabídnout cílenou podporu a intervence zohledňující určité životní etapy ohrožených lidí, zejména pak v oblastech výchovy a vzdělávání dětí a mládeže a péče o starší spoluobčany.

Státní zdravotní ústav ve spolupráci s Psychiatrickou klinikou VFN a 1. LF UK a oběma oborově příslušnými národními odbornými společnostmi, psychiatrickou i psychologickou rozpracovává a uplatňuje doporučené zásady a postupy v oblasti ochrany a podpory duševního zdraví jednak formou společných výzkumných i aplikačních projektů (např. realizací společného projektu podpory zdraví MZ ČR „Screening, terapie a prevence deprese“, nebo společnou účastí na projektu EU EMIP – „European Mental Health Implementation Project“, ale též formou průběžně realizované poradenské, konzultační, léčebné a preventivní činnosti. Velmi důležitá je samozřejmě též přiměřená a kvalitní popularizace problémů, souvisejících s ochranou a podporou duševního zdraví, např. prostřednictvím vědecko-populárních videopořadů (např. Zatmění duše, Zvládnout stres, Syndrom vyhoření, vytvořených ve spolupráci SZÚ a Psychiatrické kliniky), tiskovin či populárních článků, jakož i průběžná spolupráce s vládními (MZ ČR, MŠMT ČR) i nevládními institucemi (občanská, patientská a další podobná sdružení a hnutí).

Doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.,
vedoucí Centra zdraví a životních podmínek Státního zdravotního ústavu a předseda
Sekce psychologie zdraví Českomoravské psychologické společnosti

Prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.,
přednosta Psychiatrické kliniky VFN a 1. LF UK a předseda Psychiatrické
společnosti ČLS JEP

Doc. MUDr. Ivo Paclt, CSc.,
zástupce přednosta kliniky pro výzkum, Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK.

MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D.,
ředitel Státního zdravotního ústavu